

Η γονική αποξένωση ως μορφή εξαρτημένης αγάπης

Eivind Meland (ομ. Καθηγητής Πανεπιστημίου Bergen Νορβηγίας)

Περίληψη

Ιστορικό: Η γονική αποξένωση συχνά αντιμετωπίζεται ως μια έννοια που μπορεί να αποθαρρύνει τις μητέρες που υφίστανται ενδοοικογενειακή βία να αποκαλύψουν την παρούσα κακοποίηση στην οικογένεια. Δεν πρέπει να αρνούμαστε κατηγορηματικά αυτό σαν μια πραγματικότητα στην κοινωνία. Ωστόσο, πρέπει επίσης να αναγνωρίσουμε τις έρευνες που αποδεικνύουν ότι οι πατέρες και οι μητέρες μπορεί να χρησιμοποιούν ψευδείς ισχυρισμούς περί βίας προκειμένου να αποξενώσουν τα παιδιά τους από τον άλλο γονέα σε περιπτώσεις συγκρουσιακού διαζυγίου και χωρισμού. Συμπεράσματα: Αυτό το φαινόμενο, που ονομάζεται γονική αποξένωση, είναι διαδεδομένο στην κοινωνία μας. Δεν συνδέεται με το φύλο και συνδέεται με άλλους τύπους ενδοοικογενειακής βίας που διαπράττονται από τον αποξενωτή γονέα και στρέφονται τόσο κατά του άλλου γονέα όσο και κατά των παιδιών. Ως εκ τούτου, αποτελεί σημαντικό ζήτημα δημόσιας υγείας. Το άρθρο επισημαίνει τις αντιφάσεις και τα κενά στη βιβλιογραφία που αφορούν τη κατανόηση των συγκρούσεων μετά το διαζύγιο.

Ζήτημα δημόσιας υγείας

Αυτό αποτελεί ένα σημαντικό ζήτημα δημόσιας υγείας, καθώς είναι πολύ διαδεδομένο σύμφωνα με τα γενικά δημογραφικά στοιχεία τόσο από τη Βόρεια Αμερική όσο και από το Ηνωμένο Βασίλειο, τα οποία αποκαλύπτουν ότι περισσότερο από το 30% των γονέων στις Ηνωμένες Πολιτείες και τον Καναδά έχουν βιώσει συμπεριφορές αποξένωσης, με έναν στους πέντε να αναφέρει μέτρια έως σοβαρή αποξένωση [6]. Ακόμη υψηλότερα ποσοστά αναφέρονται από τον πληθυσμό των διαζευγμένων ενηλίκων στο Ηνωμένο Βασίλειο [7]. Το πρόβλημα δημόσιας υγείας προκαλείται επίσης από τις σημαντικές επιπτώσεις που έχει στην υγεία τόσο των γονέων όσο και των παιδιών που στοχεύονται, όπως αποδεικνύεται από συστηματικές ανασκοπήσεις ερευνών [8-10].

Σε πολλές χώρες, μεταξύ των οποίων και η Δανία, η γονική αποξένωση είναι αποδεκτή ως έννοια και έχει εισαχθεί στη νομοθεσία τους ως μορφή ενδοοικογενειακής βίας [11]. Σε άλλες χώρες, μεταξύ των οποίων η Νορβηγία, η γονική αποξένωση δεν αναγνωρίζεται ως νομική έννοια, και αρκετοί κορυφαίοι επαγγελματίες με επιρροή στις αρχές και τις δικαστικές διαδικασίες προειδοποιούν κατά της εφαρμογής της [12]. Δίνουν προτεραιότητα στην προστασία των γυναικών και των παιδιών από τη βία των πατέρων, ενώ οι υποστηρικτές της γονικής αποξένωσης έχουν από καιρό τονίσει τη σημασία του να μην συγχέεται η αποξένωση με την δικαιολογημένη απομάκρυνση από τους κακοποιητικούς γονείς [13].

Παραβίαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Ψηφιακή Βεβαίωση Εγγράφου

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (EHRC) έχει εκδώσει αρκετές καταδικαστικές αποφάσεις στις οποίες η αποξένωση από τους γονείς χαρακτηρίζεται ως παραβίαση του άρθρου 8 της Σύμβασης, μεταξύ των οποίων οι υποθέσεις *Bordeianu κατά Μολδαβίας*, Αριθ. Αίτησης 49868/08, και *Mincheva κατά Βουλγαρίας*, Αριθ. Αίτησης 21558/03. Σε καταδίκες κατά της Νορβηγίας, το EHRC έχει τονίσει ότι το δικαίωμα των παιδιών στην οικογενειακή ζωή είναι ένα σημαντικό στοιχείο στην εξέταση του «βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού» και ότι τα εθνικά δικαστήρια πρέπει να σταθμίζουν προσεκτικά αυτό το στοιχείο όταν λαμβάνουν παρεμβατικά προστατευτικά μέτρα (π.χ. *Jansen κατά Νορβηγίας* (2822/16)). Αυτό είναι σύμφωνο με τις εξελίξεις στην έρευνα της θεωρίας του συναισθηματικού δεσμού, η οποία τονίζει τη συνέχεια της φροντίδας από «αρκετά καλούς γονείς» [4]. Κατά συνέπεια, είναι δίκαιο να υποστηρίζουμε ότι η αποδοκιμασία της γονικής αποξένωσης ως μορφής βίας μας εκθέτει στον κίνδυνο παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των παιδιών σε επιβλαβή φροντίδα.

Τα παιδιά ανθίστανται στην επαφή

Υπάρχουν διάφοροι λόγοι για τους οποίους τα παιδιά μπορεί να αντιτίθενται στην επαφή με τον έναν ή και τους δύο γονείς τους. Ωστόσο, αυτό αποτελεί γνωστό πρόβλημα μεταξύ των θεραπειών και των ψυχολόγων που ασχολούνται με γονεϊκές συγκρούσεις ή την ευημερία των παιδιών, επίσης στη Νορβηγία [14]. Μπορεί να συμβεί όταν οι γονείς χωρίζουν ή όταν τα παιδιά που βρίσκονται σε δημόσια φροντίδα και πρόκειται να επισκεφθούν τους βιολογικούς τους γονείς.

Η άρνηση ενός παιδιού να έρθει σε επαφή μπορεί να οφείλεται στην αποξένωση από τον γονέα [5,14]. Ωστόσο, η αναφορά στην αποξένωση από τον γονέα παραμένει αμφιλεγόμενη στην οικογενειακή συμβουλευτική και στα δικαστήρια, παρά τους περιορισμένους λόγους για την απόρριψή της ως οικογενειακής βίας [15]. Η έρευνα είναι εκτενής [9]. Ορισμένοι υποστηρίζουν ότι η αποξένωση από τον γονέα στερείται εγκυρότητας [16], αλλά η κριτική συχνά βασίζεται σε παρεξηγήσεις [15].

Παλαιότερα, η γονική αποξένωση θεωρούνταν ένα σύνδρομο συνδεδεμένο με την ψυχολογική και συμπεριφορική κατάσταση των παιδιών [17]. Δεδομένου ότι τα παιδιά αντιδρούν διαφορετικά στις συγκρούσεις, ο ορισμός αυτός αποδείχθηκε άχρηστος. Σήμερα, η γονική αποξένωση θεωρείται ως μια διαδικασία κατά την οποία οι γονείς ή το προσωπικό κοινωνικής πρόνοιας επηρεάζουν ένα παιδί ώστε να δημιουργήσει εχθρότητα προς έναν γονέα χωρίς μόνιμη διαμονή [5,18,19]. Αυτή η καταστροφική δυναμική, εφεξής γονική αποξένωση, θα εξηγηθεί έτσι ώστε οι θεραπευτές, οι ειδικοί και οι δικηγόροι να αποκτήσουν καλύτερη εικόνα της φύσης, των συνεπειών και της ανίχνευσής της.

Η γονική αποξένωση ως μορφή ενδοοικογενειακής βίας

Η γονική αποξένωση είναι μια σύνθετη μορφή ενδοοικογενειακής βίας που στοχεύει έναν γονέα, βλάπτοντας ή καταστρέφοντας τη σχέση του παιδιού [5]. Ορίζεται μέσω του Μοντέλου των Πέντε Παραγόντων (FFM) [13].

1. Το παιδί αντιστέκεται ή αρνείται την επαφή.
2. Το παιδί είχε προηγουμένως καλή σχέση με τον απορριφθέντα γονέα.
3. Ο γονέας δεν έχει επιδείξει βία, καταχρηστική ή σοβαρή αμέλεια.

4. Ο προτιμώμενος γονέας χρησιμοποιεί στρατηγικές αποξένωσης.

5. Το παιδί εμφανίζει ψυχολογικά ή συμπεριφορικά σημάδια που συνάδουν με την αποξένωση.

Συνδυάζοντας πέντε διαφορετικές εκδηλώσεις, οι οποίες πρέπει να συνυπάρχουν όλες, το FFM μειώνει τον κίνδυνο ψευδώς θετικής επιβεβαίωσης της γονικής αποξένωσης. Οι στρατηγικές περιλαμβάνουν την υποτίμηση, τη διάχυση ρόλων ή την γονεοποίηση, αλλάζοντας την αντίληψη του παιδιού για τον άλλο γονέα. Σημειώτεον ότι η χειραγώγηση δεν περιλαμβάνει απαραίτητα άμεση υποτίμηση, αλλά συχνά συνίσταται σε συναισθηματική εμπλοκή και στην παρουσίαση του εαυτού ως θύματος που έχει ανάγκη την υποστήριξη του παιδιού. Μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθούν ψευδείς κατηγορίες για βία ή κακοποίηση [9], αν και αυτό αρνείται ορισμένοι δικηγόροι [20].

Στα παιδιά, η γονική αποξένωση εκδηλώνεται ως εχθρότητα προς έναν γονέα χωρίς αμφιθυμία ή αξιόπιστη αιτιολόγηση [5]. Ωστόσο, η άρνηση επικοινωνίας μπορεί να έχει πολλές αιτίες [14]. Το τρίτο κριτήριο του FFM είναι κρίσιμο: τα παιδιά που εκτίθενται σε πραγματική βία ή παραμέληση δεν πρέπει ποτέ να χαρακτηρίζονται ως θύματα γονικής αποξένωσης. Σε τέτοιες περιπτώσεις, ισχύει ο όρος «γονική αποξένωση». Οι επαγγελματίες πρέπει να διακρίνουν προσεκτικά αυτές τις αιτίες.

Το 2008, το Υπουργείο Παιδιών και Ισότητας της Νορβηγίας συμβούλεψε τα δικαστήρια να μην εμπιστεύονται τις αναφορές σε γονική αποξένωση, χαρακτηρίζοντάς την ως μη επιστημονική [21]. Αν και ξεπερασμένη, ορισμένοι επαγγελματίες και δικαστές εξακολουθούν να απορρίπτουν τη γονική αποξένωση, μια μορφή προκατάληψης άρνησης [22]. Οι ειδικοί μπορεί επίσης να επηρεάζονται από τις δικές τους στάσεις ή από γονείς που τους χειραγωγούν, παρουσιάζοντας τον εαυτό τους με ευνοϊκό τρόπο [23]. Οι γονείς που αποξενώνουν τα παιδιά τους παρουσιάζουν μερικές φορές διαταραγμένα χαρακτηριστικά προσωπικότητας [24].

Η Γονική Αποξένωση ως «ψευδοεπιστήμη»

Αυτές οι αντιπαράθεσεις επηρεάζονται επίσης από πολιτικές και θεωρητικές αντιπαράθεσεις. Δύο κύριες απόψεις αντιτίθενται στη θεωρία της γονικής αποξένωσης. Η πρώτη, που προέρχεται συχνά από φεμινιστικές μελέτες, προειδοποιεί ότι η γονική αποξένωση είναι μια «ψευδοεπιστήμη» που χρησιμοποιείται καταχρηστικά ως άμυνα από κακοποιητικούς πατέρες, ενώ η αντίσταση των παιδιών αντανακλά πραγματική αυτοπροστασία [25]. Η θεωρία της γονικής αποξένωσης, ωστόσο, τονίζει την ανάγκη να διακρίνεται η αποξένωση από την δικαιολογημένη απομάκρυνση [5,13]. Ο κίνδυνος ψευδών θετικών αποτελεσμάτων έχει αναγνωριστεί από τους θεωρητικούς της γονικής αποξένωσης [26], υποδηλώνοντας ότι η ανησυχία των φεμινιστριών μπορεί να είναι βάσιμη σε εξαιρετικές περιπτώσεις.

Η δεύτερη οπτική, που βασίζεται στη θεωρία των οικογενειακών συστημάτων, αντιμετωπίζει τη σύγκρουση μετά τον χωρισμό ως μια πολύπλοκη, αλληλεξαρτώμενη διαδικασία και όχι ως ένα μονόδρομο αιτιολογικό μοτίβο μεταξύ θύτη, παιδιού και γονέα-θύματος [27]. Οι θεωρητικοί της γονικής αποξένωσης αναγνωρίζουν ότι οι συγκρούσεις μετά το διαζύγιο είναι πολύπλοκες και συστημικές, αλλά υποστηρίζουν ότι η γονική αποξένωση στις περισσότερες περιπτώσεις χαρακτηρίζεται από ασυμμετρία και από έναν κύριο παράγοντα που τροφοδοτεί τη σύγκρουση [5].

Αυτές οι αντιπαράθεσεις θα πρέπει να ωθήσουν τις αρχές και τα δικαστήρια να αξιολογούν τις συγκρούσεις μετά το διαζύγιο με συνείδηση και προσοχή. Η αποξένωση από τους γονείς

συνδέεται συχνά με ψευδείς κατηγορίες και άλλες μορφές ενδοοικογενειακής βίας που διαπράττονται από τον γονέα που προκαλεί την αποξένωση [28]. Ωστόσο, μπορεί να υπάρχουν και άλλες αιτίες άρνησης επικοινωνίας. Οι θεραπευτές και οι εμπειρογνώμονες μάρτυρες πρέπει να παραμένουν ουδέτεροι και να εξετάζουν τις σχετικές υποθέσεις χωρίς προκαταλήψεις. Συχνά, η υπερβολική εμπλοκή με την εμπειρία του πόνου ενός πελάτη, ειδικά όταν αντιμετωπίζει γονείς που τον χειραγωγούν, ενέχει τον κίνδυνο μεροληψίας και νομικής αμέλειας [23].

Χαρακτηριστικά της γονικής αποξένωσης

Τα κλινικά σημάδια περιλαμβάνουν αδικαιολόγητη εχθρότητα χωρίς βάσιμο λόγο, ασαφείς ή ασήμαντες δικαιολογίες, δανεισμένα σενάρια, εκφράσεις που δεν είναι κατάλληλες για την ηλικία και ισχυρισμούς για δήθεν ανεξάρτητη σκέψη (η απόφαση να απομακρυνθεί από έναν γονέα λαμβάνεται αποκλειστικά από το ίδιο το παιδί). Επιπλέον, αδικαιολόγητες αρνητικές στάσεις, συναισθήματα και ενέργειες, όπως θυμός, εχθρότητα, μίσος ή φόβος, που δεν εξηγούνται από τις πραγματικές εμπειρίες του παιδιού, αυξάνουν την πιθανότητα να υπάρχει πραγματικά γονική αποξένωση και να πρέπει να αναγνωριστεί [29]. Ένας άλλος δείκτης είναι η «διαίρεση», όπου ο ένας γονέας εξιδανικεύεται και ο άλλος δαιμονοποιείται. Εργαλεία όπως το Ερωτηματολόγιο Γονικής Αποδοχής και Απόρριψης μπορούν να βοηθήσουν στη διάκριση της γονικής αποξένωσης από την παραμέληση. Μεγάλες διαφορές στη βαθμολογία μεταξύ των γονέων υποδηλώνουν γονική αποξένωση, ενώ τα παραμελημένα παιδιά παρουσιάζουν μικρότερη διαφορά [30].

Πως είναι επιβλαβής η Γονική Αποξένωση;

Η άνευ όρων αγάπη είναι ζωτικής σημασίας για την ψυχική υγεία και την ανάπτυξη της ταυτότητας [3,4]. Τα παιδιά που εκτίθενται σε γονική αποξένωση συχνά μαθαίνουν ότι η αγάπη πρέπει να κερδίζεται. Η εχθρότητα προς έναν γονέα που προηγουμένως εμπιστευόταν το παιδί προάγει το τρόπο σκέψης μαύρο-άσπρο, ο οποίος συνδέεται με προβλήματα ψυχικής υγείας [31]. Οι συνέπειες είναι σοβαρές και μακροχρόνιες, παρόμοιες με άλλες μορφές ενδοοικογενειακής βίας: άγχος, κατάθλιψη, παραβατικότητα, σχολική διαρροή και κατάχρηση ουσιών [5,8–10]. Η αποξένωση από τους γονείς μπορεί επίσης να συνεχιστεί από γενιά σε γενιά. Οι θεραπευτές και οι αρχές πρέπει να αναγνωρίσουν αυτές τις πιέσεις για να μετριάσουν τη βλάβη που προκαλείται σε όλη τη διάρκεια της ζωής.

Πως μπορούμε να τη διαχειριστούμε;

Το να αγνοούμε τη γονική αποξένωση μπορεί να επιδεινώσει τα αποτελέσματα. Οι προσεγγίσεις που υποθέτουν συμμετρική και αμοιβαία γονική συνεισφορά μπορεί να βλάψουν τα παιδιά [32]. Σε περιπτώσεις σοβαρής γονικής αποξένωσης, τα δικαστήρια αντιμετωπίζουν διλήμματα σχετικά με την εξισορρόπηση του δικαιώματος του παιδιού να ακουστεί και του τρόπου με τον οποίο οι επιθυμίες του πρέπει να επηρεάζουν τις ρυθμίσεις επιμέλειας. Το ΕΔΔΑ αποφάνθηκε ότι «να ακουστεί» δεν σημαίνει να ακολουθηθούν οι επιθυμίες του παιδιού και τόνισε την ανάγκη για αποφασιστικές παρεμβάσεις (π.χ. Ρίσις κατά Μολδαβίας, Αίτηση αριθ. 23641/17). Ενώ η τοποθέτηση σε ίδρυμα μπορεί να θεωρηθεί τιμωρία, η προσωρινή τοποθέτηση των παιδιών σε συγγενείς που τους προσφέρουν υποστήριξη αποτελεί μια εναλλακτική λύση.

Ο Warshak υποστηρίζει τον συνδυασμό της θεραπείας μέσα σε ισχυρό νομικό πλαίσιο και τη συνεργασία μεταξύ των φορέων [32]. Προγράμματα όπως το Family Bridges παρουσιάζουν

πολλά υποσχόμενα αποτελέσματα στις ΗΠΑ [33]. Το πρόγραμμα αυτό προϋποθέτει την προσωρινή διακοπή της επαφής με τον γονέα που προκαλεί την αποξένωση. Άλλα προγράμματα χωρίς διακοπή της επαφής είναι αποτελεσματικά, αλλά εξαρτώνται από την αμοιβαία συμμόρφωση και των δύο γονέων [34]. Η Νορβηγία δεν διαθέτει τέτοια προγράμματα, αν και οι υπηρεσίες οικογενειακής συμβουλευτικής αναγνωρίζουν πλέον τις βλάβες της τριγωνοποίησης και της γονεοποίησης [14]. Τα δικαστήρια απονέμουν όλο και περισσότερο την επιμέλεια στον γονέα που μπορεί να υποστηρίξει καλύτερα τη σχέση του παιδιού και με τους δύο γονείς (π.χ. Εφετείο Borgarting αριθ. LB-2021-125712).

Σε διεθνές επίπεδο, τα νομικά μέτρα και τα μέτρα των άλλων κρατικών αρχών ποικίλλουν. Ωστόσο, η γονική αποξένωση, ως σχεσιακή διαδικασία, είναι παγκόσμιο φαινόμενο και η δυναμική της – που συχνά περιγράφεται ως τριγωνοποίηση ή «δύο εναντίον ενός» – είναι καλά τεκμηριωμένη σε διάφορα κοινωνικοπολιτισμικά πλαίσια [35]. Μια σύνοψη της θεωρίας της γονικής αποξένωσης, που δημοσιεύθηκε πρόσφατα με ελεύθερη πρόσβαση στο διαδίκτυο, παρέχει πληροφορίες για τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζεται το φαινόμενο σε διάφορα μέρη του κόσμου [36].

Μπορεί να γίνει πρόληψη της Γονικής Αποξένωσης;

Η πρόληψη απαιτεί την αναγνώριση της γονικής αποξένωσης ως οικογενειακής βίας με σοβαρό δυναμικό βλάβης. Σε διεθνές επίπεδο, ομάδες όπως η Ομάδα Μελέτης Γονικής Αποξένωσης (Parental Alienation Study Group) και το Διεθνές Συμβούλιο για την Κοινή Γονική Ανατροφή (International Council on Shared Parenting) υποστηρίζουν τους νόμους για την κοινή γονική μέριμνα και καταπολεμούν τους μύθους σχετικά με τη γονική αποξένωση [15].

Στη Νορβηγία, οι πολιτικές κοινωνικής πρόνοιας ενδέχεται να τροφοδοτούν ακούσια τις συγκρούσεις. Τα επιδόματα διατροφής τέκνου μειώνονται όσο αυξάνεται η επικοινωνία, ακόμα και αν ένας από τους γονείς παρεμποδίζει παράνομα την επικοινωνία (Ανώτατο Δικαστήριο αριθ. HR-2024-1686-A). Το άρθρο 36 του νόμου για τα παιδιά είχε επίσης ως στόχο την προστασία των παιδιών από συγκρούσεις, περιορίζοντας την κοινή επιμέλεια, αλλά οι έρευνες δείχνουν ότι αυτό σε πολλές περιπτώσεις επιδείνωσε τα αποτελέσματα [37]. Πρόσφατες μελέτες υποδηλώνουν, ωστόσο, ότι οι συγκρούσεις βλάπτουν τα παιδιά μόνο σε ακραίες μορφές [38], και ιδίως όταν συνδέονται με την αποξένωση των γονέων και τη διάχυση των ρόλων [39]. Η εξίσου κοινή επιμέλεια φαίνεται να προστατεύει τα παιδιά, ακόμη και σε περιπτώσεις συγκρούσεων [40]. Πρόσφατα ψηφίστηκε στο νορβηγικό κοινοβούλιο ένας νέος νόμος για τα παιδιά και την οικογένεια, με τον οποίο καταργήθηκαν όλα τα εμπόδια για μία απόφαση κοινής γονικής μέριμνας.

Οι πολιτισμικές αλλαγές επίσης βοηθούν: η κοινή φροντίδα και η ισότιμη συμμετοχή των γονέων γίνονται όλο και πιο συχνές, φτάνοντας το 56% τα τελευταία χρόνια στη Νορβηγία. Η νομοθεσία μπορεί να ενισχύσει αυτό το φαινόμενο, σηματοδοτώντας τις προσδοκίες για κοινή γονική ευθύνη, ακόμη και μετά τον χωρισμό. Για τους επαγγελματίες, η πρόληψη απαιτεί βαθιά γνώση της γονικής αποξένωσης, κριτική σκέψη σχετικά με τις προκαταλήψεις και προσεκτική αξιολόγηση της πραγματικότητας κάθε παιδιού.

Τι προσθέτει η παρούσα εργασία στη κατανόησή μας;

Η θεωρία της γονικής αποξένωσης συχνά δεν γίνεται κατανοητή και έχει εμπλακεί σε αντιφατικές διαμάχες. Το άρθρο προσπαθεί να γεφυρώσει αυτές τις διαμάχες, παρουσιάζοντας

Ψηφιακή Βεβαίωση Εγγράφου

Μπορείτε να ελέγξετε την ισχύ του εγγράφου
σκανάροντας το QR code ή εισάγοντας τον κωδικό
στο docs.gov.gr/validate

με διαφάνεια το περιεχόμενο των διαφορετικών απόψεων στον τομέα αυτό. Ταυτόχρονα, το άρθρο εκφράζει την άποψη της θεωρίας της γονικής αποξένωσης, ελπίζοντας να δείξει τον δέοντα σεβασμό στις άλλες απόψεις και ανησυχίες. Ο τίτλος του άρθρου πρέπει να μας υπενθυμίζει μια κοινή ανθρώπινη ανησυχία: τα παιδιά αξίζουν να βιώσουν την άνευ όρων αγάπη και των δύο γονιών τους.

Δήλωση σύγκρουσης συμφερόντων

Ο συγγραφέας δήλωσε την ακόλουθη πιθανή σύγκρουση συμφερόντων σε σχέση με την έρευνα, τη συγγραφή και/ή τη δημοσίευση του παρόντος άρθρου: Ο συγγραφέας είναι μέλος του διοικητικού συμβουλίου του International Council on Shared Parenting.

Χρηματοδότηση

Ο συγγραφέας δεν έλαβε καμία οικονομική υποστήριξη για την έρευνα, τη συγγραφή και/ή τη δημοσίευση του παρόντος άρθρου.

ORCID iD

Eivind Meland <https://orcid.org/0000-0001-9161-1680>

Στμ. Ώρα παραπομπές στο τέλος του αγγλόφωνου τμήματός του κειμένου

Ότι γνήσια μετάφραση από το πρωτότυπο στα Αγγλικά που επισυνάπτεται, γλώσσα την οποία γνωρίζω.

Αθήνα, 25/4/26,

Ο δικηγόρος που μετάφρασε,
Ιωάννης Δωρόθεος Παπαρηγόπουλος,
Δικηγόρος Α.Μ. 14995 ΔΣΑ

Parental alienation as conditioned love

Eivind Meland

Abstract

Background: Parental alienation is often opposed as a concept that may discourage mothers subjected to intimate partner violence to reveal current abuse in families. We should not blankly refuse this as a reality in society. However, we must also acknowledge research that demonstrates that fathers and mothers may use false allegations of violence in order to alienate their children from the other parent in conflictual separation and divorce. **Conclusions:** This phenomenon, called parental alienation, is prevalent in our society. It is not gender specific and it is associated with other types of family violence perpetrated by the alienating parent and directed against the other parent and the children as well. Therefore, it represents a significant public health concern. The paper highlights conflicts and gaps in the literature concerning our understanding of post-divorce conflicts.

Keywords: Child and adolescent health, parental alienation, alienating behaviours, public health, literature review, psychological maltreatment

Social baseline theory has become a normative perspective in public health research and practice that explains and motivates efforts around the world to combat social disconnection

Ψηφιακή Βεβαίωση Εγγράφου

Μπορείτε να ελέγξετε την ισχύ του εγγράφου
σκανάροντας το QR code ή εισάγοντας τον κωδικό
στο docs.gov.gr/validate

and isolation [1,2]. The theory emphasizes that we are interdependent with others, especially with those closest to us. Several psychological metatheories have a common denominator: humans, and especially children, need to experience unconditional love to thrive and develop mutual trust and relational security [3,4]. Parental alienation, where children are caught in a triangulating ‘two against one’ dynamic, impairs the children’s health and social wellbeing because they experience that love is conditioned on their exclusive support of one parent only and their denigration of the other [5].

Public health concern

This amounts to a considerable public health issue as it is so prevalent according to general population data both from North America and from the UK, revealing that more than 30% of parents in the United States and Canada have experienced alienating behaviours, with one in five reporting moderate to severe alienation [6]. Even higher figures are reported from the divorced adult population in the UK [7]. The public health concern is also caused by the significant health deteriorating effects that it has on both targeted parents and children, as evidenced from systematic reviews [8–10].

In many countries, among them Denmark, parental alienation is accepted and introduced in their legislation as a form of family violence [11]. In other countries, among them Norway, parental alienation is not acknowledged as a judicial concept, and several leading professionals with influence on authorities and court proceedings warn against its application [12]. They give priority to protecting women and children against violence from fathers, while parental alienation proponents have long since emphasized the importance of not confusing alienation with justified distancing from abusive parents [13].

Human rights violation

The European Human Rights Court (EHRC) have several convictions where parental alienation is coined a violation of article 8 in their convention; among them are *Bordeianu v. Moldova*, Application No. 49868/08, and *Mincheva v. Bulgaria*, Application No. 21558/03. In convictions against Norway the EHRC has emphasized that children’s right for family life is an important element in the consideration of ‘the child’s best interests’, and that national courts must carefully balance this consideration when launching intrusive protective measures (e.g. *Jansen v. Norway* (2822/16)). This is in accordance with advances in attachment theory research that emphasize continuity of care with ‘good enough parents’ [4]. Accordingly, it is fair to maintain that the disapproval of parental alienation as a form of violence leaves us with a risk of human rights violation and children exposed to harmful care.

Children resisting contact

There are various reasons why children may object to contact with one or both parents. Nevertheless, this is a known challenge among therapists and psychologists working with parental conflicts or child welfare, also in Norway [14]. It may occur when parents separate or when children in public care are to have visitation with biological parents.

A child’s refusal of contact may stem from parental alienation [5,14]. Referring to parental alienation remains, however, controversial in family counselling and courts, despite limited grounds for rejecting it as family violence [15]. Research is extensive [9]. Some argue that

Ψηφιακή Βεβαίωση Εγγράφου

Μπορείτε να ελέγξετε την ισχύ του εγγράφου
σκανάροντας το QR code ή εισάγοντας τον κωδικό
στο docs.gov.gr/validate

parental alienation lacks construct validity [16], but criticism often rests on misunderstandings [15].

Earlier, parental alienation was seen as a syndrome tied to children's psychological and behavioural state [17]. Since children respond differently to conflict, this definition proved unhelpful. Today, parental alienation is viewed as a process where parents or welfare staff influence a child to create hostility toward a parent without permanent residence [5,18,19]. This destructive dynamic, hereafter parental alienation, will be explained so that therapists, experts and lawyers gain better insight into its nature, consequences and detection.

Parental alienation as family violence

Parental alienation is a complex form of family violence targeting a parent, damaging or destroying the child's relationship [5]. It is defined through the Five Factor Model (FFM) [13].

1. The child resists or refuses contact.
2. The child previously had a good relationship with the rejected parent.
3. The parent has not been violent, abusive or grossly neglectful.
4. The favoured parent uses alienating strategies.
5. The child shows psychological or behavioural signs consistent with alienation.

By combining five different manifestations, where all have to be present, the FFM will reduce the risk of false positive confirmation of parental alienation. Strategies include denigration, role diffusion or parentification, altering the child's perception of the other parent. Notably, the manipulation does not necessarily include direct denigration but often consists of emotional enmeshment and portraying oneself as a victim in need for the child's support. False accusations of violence or abuse may also be used [9], though denied by some lawyers [20].

In children, parental alienation appears as hostility toward a parent without ambivalence or credible justification [5]. Still, contact refusal can have many causes [14]. Criterion three of the FFM is crucial: children exposed to genuine violence or neglect should never be labelled as victims of parental alienation. In such cases, the term *parental estrangement* applies. Professionals must distinguish these causes carefully.

In 2008, the Ministry of Children and Equality in Norway advised courts not to trust references to parental alienation, calling it unscientific [21]. Although outdated, some professionals and judges still dismiss parental alienation, a form of denial bias [22]. Experts may also be swayed by their own attitudes or by manipulative parents portraying themselves favourably [23]. Alienating parents sometimes show disturbed personality traits [24].

Parental alienation as 'pseudo-science'

These controversies are also coloured by political and theoretical controversies. Two main perspectives oppose parental alienation theory. The first, often from feminist scholarship, warns that parental alienation is a 'pseudo-science' that is misused as a defence by abusive fathers, with children's resistance reflecting genuine self-protection [25]. Parental alienation theory, however, stresses the need to distinguish alienation from justified estrangement [5,13]. The risk

of false positives has been acknowledged from parental alienation theorists [26], indicating that the feminist concern might be valid in exceptional cases.

The second perspective, rooted in family systems theory, frames post-separation conflict as a complex, *Parental alienation* 3 interdependent process rather than a one-way causal pattern of perpetrator, child and victim parent [27]. Parental alienation theorists acknowledge that postdivorce conflicts are complex and systemic, but maintain that parental alienation in most cases is characterized by asymmetry and a main actor fuelling the conflict [5].

These controversies should urge authorities and courts to evaluate post-divorce conflicts conscientiously and cautiously. Parental alienation is often associated with false allegations and other forms of family violence perpetrated by the alienating parent [28]. Other causes of contact refusal may, however, be present. Therapists and expert witnesses should remain neutral and examine relevant hypotheses without prejudice. Often, over-involvement with a client's experience of suffering, especially faced with manipulative parents, risks bias and legal malpractice [23].

Characteristics of parental alienation

Clinical signs include unreasonable hostility without valid cause, vague or trivial justifications, borrowed scenarios, expressions that are not age-appropriate and claims of independent thinking (the decision to distance from a parent is exclusively made by the child itself). Further, unreasonable negative attitudes, feelings and actions such as anger, hostility, hatred or fear, that are not explained by the child's real experiences, increase the likelihood that parental alienation actually exists and should be recognized [29]. Another indicator is *splitting*, where one parent is idealized and the other demonized. Tools like the Parental Acceptance and Rejection Questionnaire can help distinguish parental alienation from neglect. Large score differences between parents suggest parental alienation, while neglected children show less disparity [30].

How is parental alienation harmful?

Unconditional love is vital for mental health and identity development [3,4]. Children exposed to parental alienation often learn that love must be earned. Hostility toward a previously trusted parent fosters black-and-white thinking, linked to mental health problems [31]. Consequences are severe and lasting, similar to other family violence: anxiety, depression, delinquency, school dropout and substance abuse [5,8–10]. Parental alienation might also perpetuate across generations. Therapists and authorities must recognize these pressures to mitigate lifelong harm.

How can it be managed?

Ignoring parental alienation can worsen outcomes. Approaches assuming symmetrical and mutual parental contribution might harm children [32]. In severe parental alienation courts face dilemmas on balancing the child's right to be heard and how their wishes should impact custody arrangements. The EHRC ruled that 'to be heard' does not mean following the child's wishes and stressed the need for decisive interventions (e.g. *Pisica v. Moldova* Application No. 23641/17). While institutional placement may feel punitive, temporarily placing children with supportive relatives is an alternative.

Warshak advocates combining therapy with strong legal frameworks and inter-agency collaboration [32]. Programmes like Family Bridges show promising results in the US [33].

Ψηφιακή Βεβαίωση Εγγράφου

Μπορείτε να ελέγξετε την ισχύ του εγγράφου
σκανάροντας το QR code ή εισάγοντας τον κωδικό
στο docs.gov.gr/validate

This programme presupposes temporarily suspending contact with the alienating parent. Other programmes without suspended contact are effective but depend on mutual compliance from both parents [34]. Norway lacks such programmes, although family counselling services now acknowledge the harms of triangulation and parentification [14]. Courts increasingly award custody to the parent who can best support the child's relationship with both parents (e.g. Borgarting Court of Appeal No. LB-2021-125712).

Internationally, legal and authority measures vary. Parental alienation, as a relational process, is, however, universal, and the dynamics – often framed as triangulation or ‘two against one’ – are well documented in various socio-cultural contexts [35]. A synopsis of parental alienation theory, recently published with free access online, provides insights into how the phenomenon is managed in different parts of the world [36].

Can parental alienation be prevented?

Prevention requires recognizing parental alienation as family violence with serious harm potential. Internationally, groups like the Parental Alienation Study Group and the International Council on Shared Parenting advocate for shared parenting laws and combat myths about parental alienation [15].

In Norway, welfare policies may inadvertently fuel conflict. Child support benefits decrease with more visitation, even if one parent illegally obstructs contact (Supreme Court No. HR-2024-1686-A). Section 36 of the Children Act also intended to protect children from conflict by limiting shared custody, but research shows that this has often worsened outcomes [37]. Recent studies suggest, however, that conflict harms children in extreme forms only [38], and particularly when linked to parental alienation and role diffusion [39]. Equal custody appears protective, even in conflict [40]. A new child and family law was recently passed in the Norwegian parliament, where barriers to decide shared parenting were removed.

Cultural changes also help: shared caregiving and equal parental participation are increasingly common, amounting to 56% in recent years in Norway. Legislation can reinforce this by signalling expectations of mutual responsibility, even after separation. For professionals, prevention requires solid knowledge of parental alienation, critical reflection on biases, and careful assessment of each child's reality.

What does the paper add to our understanding?

Parental alienation theory is often poorly understood and has been caught in antagonistic controversies. The paper tries to bridge these controversies by transparently being open concerning the content of the different perspectives in the field. At the same time, the paper speaks from the parental alienation theory perspective, hopefully with due respect to other viewpoints and concerns. The title of the paper should remind us of a common humane concern: children deserve to experience unconditional love from both of their parents.

Declaration of conflicting interests

The author declared the following potential conflicts of interest with respect to the research, authorship, and/or publication of this article: The author is a board member of International Council on Shared Parenting.

Funding

Ψηφιακή Βεβαίωση Εγγράφου

Μπορείτε να ελέγξετε την ισχύ του εγγράφου
σκανάροντας το QR code ή εισάγοντας τον κωδικό
στο docs.gov.gr/validate

The author received no financial support for the research, authorship, and/or publication of this article.

ORCID iD

Eivind Meland <https://orcid.org/0000-0001-9161-1680>

References

- [1] Beckes L and Sbarra DA. Social baseline theory: State of the science and new directions. *Curr Opin Psychol* 2022;43:36-41.
- [2] National Academies of Sciences, Engineering and Medicine. *Social isolation and loneliness in older adults: Opportunities for the health care system*. Washington, DC: The National Academies Press, <https://doi.org/10.17226/25663> (2020, accessed 30 November 2025).
- [3] Assor A, Roth G, Deci EL, et al. The emotional costs of parents' conditional regard: A self-determination theory analysis. *J Pers* 2004;72:47-88.
- [4] Forslund T, Granqvist P, van Ijzendoorn MH, et al. Attachment goes to court: Child protection and custody issues. *Attach Hum Dev* 2021. <https://doi.org/10.1080/14616734.2020.1840762> [5] Harman JJ, Kruk E and Hines DA. Parental alienating behaviors: An unacknowledged form of family violence. *Psychol Bull* 2018;144:1275-99.
- [6] Harman JJ, Leder-Elder S and Biringen Z. Prevalence of adults who are the targets of parental alienating behaviors and their impact. *Child Youth Serv Rev* 2019;106:104471. <https://doi.org/10.1016/j.chilyouth.2019.104471> [7] Hine B, Harman JJ, Leder-Elder S, et al. Alienating behaviours in separated mothers and fathers in the UK. London: University of West-London, https://www.uwl.ac.uk/sites/uwl/files/2024-04/Alienating%20behaviours_v3.pdf (2024, accessed 30 November 2025).
- [8] Miralles P, Godoy C and Hidalgo MD. Long-term emotional consequences of parental alienation exposure in children of divorced parents: A systematic review. *Curr Psychol* 2021; <https://doi.org/10.1007/s12144-021-02537-2>
- [9] Harman JJ, Warshak RA, Lorandos D, et al. Developmental psychology and the scientific status of parental alienation. *Dev Psychol* 2022;02:02. <https://doi.org/10.1037/dev0001404>
- [10] Lee-Maturana S, Matthewson M, Dwan C, et al. Characteristics and experiences of targeted parents of parental alienation from their own perspective: A systematic literature review. *Aust J Psychol* 2019;71:83-91.
- [11] Social-, bolig og ældreministeriet. *Aftale mellem regeringen og Socialistisk Folkeparti, Danmarksdemokraterne, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Enhedslisten, Radikale Venstre, Dansk Folkeparti, Alternativet og Nye Borgerlige om et forbedret familieretligt system*. Copenhagen: Social-, bolig- og ældreministeriet, 2023.
- [12] Stokkebekk J, Steinsvåg PØ, Nordvik T, et al. «Foreldrefremmedgjøring » bør skrotes. *Tidsskr for Norsk Psykologforening*. <https://psykologtidsskriftet.no/debatt/2023/09/foreldrefremmedgjoering-bor-skrotes> (2023, accessed 30 November 2025).
- [13] Bernet W, Baker AJL and Adkins KL 2nd. Definitions and terminology regarding child alignments, estrangement, and alienation: A survey of custody evaluators. *J Forensic Sci* 2022;67:279-88.
- [14] Frafjord JS, Nygaard AB and Nordbye H. Samværsvegring. Faglig forståelse og intervensjoner når barn avviser en forelder etter samlivsbrudd. In: Tønsberg: Barne-, Ungdoms og Familieetaten Region Nord, <https://kudos.dfo.no/documents/93509/files/39039.pdf> (2020, accessed 30 November 2025).
- [15] Bernet W. Recurrent misinformation regarding parental alienation theory. *Am J Fam Ther*. <https://doi.org/10.1080/01926187.2021.197249416> (accessed 30 November 2025).

Ψηφιακή Βεβαίωση Εγγράφου

Μπορείτε να ελέγξετε την ισχύ του εγγράφου
σκανάροντας το QR code ή εισάγοντας τον κωδικό
στο docs.gov.gr/validate

- [16] Milchman MS. How far has parental alienation research progressed toward achieving scientific validity? *J Child Custody* 2019;16:115-39.
- [17] Gardner RA. The parental alienation syndrome: What is it and what data support it?: Comment. *Child Maltreatment* 1998;3:309-12.
- [18] Ackerman MJ and Gould JW. Child custody and access. In: Cutler BL and Zapf PA (eds) *APA handbook of forensic psychology*. Washington D.C.: American Psychological Association, 2015, pp.425-57.
- [19] Warshak R. Parental alienation: Overview, management, intervention and practise tips. *J Acad Matrimonial Lawyers* 2015;28:181-248.
- [20] Olaussen LP. Uetterrettelig om anklager om overgrep mot barn. Advokatbladet, http://www.advokatbladet.no/2017/03/Parental_alienation_5_uetterrettelig-om-anklager-om-overgrep-mot-barn/ (2017, accessed 30 November 2025).
- [21] Torsteinson S, van der Weele J and Steinsvåg PØ. Barnefordelingssaker der det er påstander om vold. Psykologfaglig informasjon til dommere, advokater og sakkyndige. Oslo: Barne- og likestillingsdepartementet, https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/veiledning-ogbrosjyrer/2008/info_barnefordsaker_paastand_om_vold.pdf (2008, accessed 30 November 2025).
- [22] Alnæs-Katjavivi P. Ubevisste holdninger hos leger. *Tidsskrift for den Norske legeforening*: 2021; 141. DOI:10.4045/tidsskr.21.0048.
- [23] Nordhelle G. Fallgruver i sakkyndigarbeid. *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernvernrettslige spørsmål* 2020;18:79-87.
- [24] Harman JJ, Biringen Z, Ratajack EM, et al. Parents behaving badly: Gender biases in the perception of parental alienating behaviors. *J Fam Psychol* 2016;30:866-74.
- [25] Alsalem R. *Custody, violence against women and violence against children*. Report of the Special Rapporteur on violence against women and girls, its causes and consequences. New York: Human Rights Council, <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G23/070/18/PDF/G2307018.pdf?OpenElement> (2023, accessed 30 November 2025).
- [26] Warshak RA. When evaluators get it wrong: False positive IDs and parental alienation. *Psychol Public Policy Law* 2020;26:54-68.
- [27] Johnston JR and Sullivan MJ. Parental alienation: In search of common ground for a more differentiated theory. *Fam Court Rev* 2020;58:270-92.
- [28] Sharples AE, Harman JJ and Lorandos D. Findings of abuse in families affected by parental alienation. *J Fam Violence* 2023; <https://doi.org/10.1007/s10896-023-00575-x29>.
- [29] Miller SG. Clinical reasoning and decision-making in cases of child alignment. diagnostic and therapeutic issues In: Baker AJ and Sauber RS (eds) *Working with alienated children and families a clinical guidebook*. New York: Routledge, 2012, pp.8-46.
- [30] Bernet W, Gregory N, Reay KM, et al. An objective measure of splitting in parental alienation: The Parental Acceptance–Rejection Questionnaire. *J Forensic Sci* 2018;63:776-83.
- [31] Ready CB, Hayes AM, Yasinski CW, et al. Overgeneralized beliefs, accommodation, and treatment outcome in youth receiving trauma-focused cognitive behavioral therapy for childhood trauma. *Behav Ther* 2015;46:671-88.
- [32] Warshak RA. Ten parental alienation fallacies that compromise decisions in court and in therapy. *Prof Psychol Res Pr* 2015;46:235-49.
- [33] Warshak RA. Reclaiming parent–child relationships: Outcomes of family bridges with alienated children. *J Divorce Remarriage* 2018;60:645-67.

Ψηφιακή Βεβαίωση Εγγράφου

Μπορείτε να ελέγξετε την ισχύ του εγγράφου
σκανάροντας το QR code ή εισάγοντας τον κωδικό
στο docs.gov.gr/validate

- [34] Toren P, Bregman BL, Zohar-Reich E, et al. Sixteen-session group treatment for children and adolescents with parental alienation and their parents. *Am J Fam Ther* 2013;41:187-97.
- [35] Harman JJ, Maniotes CR and Grubb C. Power dynamics in families affected by parental alienation. *Pers Relatsh* 2021;28:883-906.
- [36] Parental Alienation Study Group. *Parental alienation theory: Official synopsis*. Springfield, Illinois: Charles C Thomas, Publisher, Ltd, 2025, pp.109-19, <https://www.pasg.info/pa-theory-official-synopsis> (2025, accessed 30 November 2025).
- [37] Rød PA, Ekeland TJ and Thuen F. Barns erfaringer med konfliktfylte samlivsbrudd: Problemforståelse og følelsesmessige reaksjoner. *Tidsskrift for Norsk Psykologforening* 2008;45:555-62.
- [38] Nielsen L. Re-examining the research on parental conflict, coparenting, and custody arrangements. *Psychol Public Policy Law* 2017;2:211-31.
- [39] van Dijk R, van der Valk IE, Dekovic M, et al. A meta-analysis on interparental conflict, parenting, and child adjustment in divorced families: Examining mediation using meta-analytic structural equation models. *Clin Psychol Rev* 2020;79:101861.
- [40] Fabricius WV. Equal parenting time: The case for a legal presumption. In: Dwyer JG (ed.) *Oxford handbook of children and the law*. New York: Oxford University Press; 2020, pp.453-75.

Ψηφιακή Βεβαίωση Εγγράφου

Μπορείτε να ελέγξετε την ισχύ του εγγράφου
σκανάροντας το QR code ή εισάγοντας τον κωδικό
στο docs.gov.gr/validate

Κωδικός εγγράφου: z7sqGI7f7kZI_dsSYy_HJw

: 13/13

Υπογραφή:
ΙΩΑΝΝΗΣ Δωρόθεος ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ
Πατρώνυμο: ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΑΦΜ: 025210228
Ημ. Υπογραφής: 25/04/2026 08:55:35